

LP 159 24.1.2026

Suomen kovin lobbari

Lotta Närhi

Long Play 159: Suomen kovin lobbari

Teksti: Lotta Närhi

Kansi: Klaus Welp

Julkaisija: Long Play Media Oy

Päätoimittaja: Ilkka Karisto

ISSN 2323-7619

Helsingissä tammikuussa 2026

**Long
Play.**

SUOMEN KOVIN LOBBARI

Mikko Tiirola saa MTK:n viestin läpi tavalla tai toisella.

MTK lobbaa päättäjiä ahkerammin kuin lähes kukaan muu. Hyvin usein asialla on järjestön metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tiirola. Hän tuntee poliitikot ja osaa pukea vaikeatkin asiat ymmärrettävään muotoon. Mutta mitä asiaa hän oikein ajaa?

LOTTA NÄRHI

KELLO TULEE YHDEKSÄN. Mikko Tirola lyö nuijaa puupöydän kanteen ja kävelee puhujakorokkeelle.

”Arvoisa metsävaltuuskunta, hyvät naiset ja miehet. Tervetuloa metsävaltuuskunnan varsinaiseen kokoukseen.”

Hanasaaren kulttuurikeskuksen auditorio hiljenee. Lokakuisena aamuna salissa istuu metsänhoitoyhdistysten edustajia eri puolilta Suomea. He ovat kokoontuneet linjaamaan Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:n metsäedunvalvonnan suuntaviivoja seuraavalle vuodelle.

Tirola puhuu pitkään, yli puoli tuntia. Hän kertoo kuluneen vuoden tapahtumia ja MTK:n ponnistuksia.

Ensin hyvät uutiset: Petteri Orpon (kok.) hallitus uudisti lunastuslain ja nosti metsävähennysprosenttia, MTK:n pitkäaikaisia tavoitteita molemmat. Brysselissäkin tuulen suunta on kääntymässä, sääntelyä kevennetään.

Tirolalla on huonojakin uutisia. Metsänomistajia syyllistetään ja ohitetaan, erityisesti pääkaupunkiseudun mediassa.

57-vuotias Tirola ei ole pisin mies auditoriossa, mutta jostain syystä häntä katsoessa tuntuu siltä kuin hän ehdottomasti olisi. Kasvoja kehystävät mustasankaiset silmälasit, puvuntakin rinnuksessa kimaltelee metsänhoitoyhdistysten pinssi. Hän lukee puhettaan enimmäkseen paperilta, mutta EU-aiheiden kohdalla käsikirjoitus unohtuu pitkäksi aikaa. Ärrät ovat teräviä, ääni varma ja kantava, katse tiukasti yleisössä. Hiilinielujen sosialisoinnista pitäisi luopua!

Puheen jälkeen Tirola palaa paikalleen, lavalle kannetun leveän puupöydän taakse, ja alkaa nuijimaan läpi kokouslistaa. Pian ollaan jo kohdassa seitsemän: metsävaltuuskunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien valinta.

”Pyydän tekemään esityksiä metsävaltuuskunnan puheenjohtajaksi”, Tirola sanoo. ”Avaan keskustelun.”

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan edustaja Päivikki Otronen sanoo mikrofoniiin: ”Kiitos puheenjohtaja. Minä esitän Mikko Tirolaa jatkamaan metsävaltuuskunnan puheenjohtajana.”

Tirola kirjoittaa jotain paperille ja nostaa sitten katseensa. Ilme on totinen.

”Kiitos. Keskustelu jatkuu.”

Sähkölaitteet hurisevat. Kun kukaan ei pyydä puheenvuoroa, Tirola päättää keskustelun.

”Kiitän luottamuksesta”, hän toteaa ykskantaan, nyt pieni hymynkare kasvoillaan, ja lyö nuijan pöytään.

Mikko Tirolan seitsemästoista kausi MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtajana on alkanut.

MTK – alunperin Maataloustuottajain Keskusliitto – perustettiin vuonna 1917 parantamaan suomalaisten maanviljelijöiden oloja ja valvomaan heidän etujaan. Seuraavina vuosikymmeninä myös metsänomistajien asiat nousivat järjestön agendalle, ja myöhemmin nimikin vaihtui Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitoksi.

Yksi järjestön päätehtävistä on ollut vaatia maanviljelijöille ja metsänomistajille parempia tuloja. Ennen kuin Suomi oli EU:n jäsen, MTK kävi metsäteollisuuden kanssa neuvotteluja puun hinnasta ja valtion kanssa maataloustuotteiden tavoitehinnoista. Toinen keskeinen edunvalvonnan osa-alue on ollut maanomistajien omaisuudensuoja. Se on ollut erityisesti 1990-luvulta lähtien tapetilla kiristyneen ympäristöpolitiikan vuoksi; ympäristönsuojelu kun tarkoittaa helposti sitä, että maaomaisuutta ei voi enää hyödyntää entiseen tapaan.

Juuri ympäristönsuojeluun liittyvät kiistat ovat tehneet MTK:sta järjestön, jota niin sanotusti rakastetaan ja vihataan. Yksien mielestä MTK suojelee maanomistajia omaisuudensuojan loukkauksilta ja ympäristöpolitiikan ylilyönneiltä, toisten mielestä järjestö neliraaजारuttaa ympäristötoimia, jotka olisivat kerta kaikkiaan välttämättömiä.

Joka tapauksessa MTK:lla on paljon vaikutusvaltaa. Avoimuusrekisterin tietojen mukaan MTK on yksi Suomen aktiivisimmista lobbajista. *Long Playn* syksyllä 2024 tekemässä selvityksessä kävi ilmi, että eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta kuuli MTK:ta asiantuntijakuulemisissaan useammin kuin mitään muuta tahoa. MTK oli ollut valiokunnan kuultavana keskimäärin yli kaksi kertaa kuukaudessa.

Jos MTK:n metsälobbauksella olisi kasvot, ne olisivat Mikko Tirolan.

”Metsänomistajien äänekkäin äänitorvi”, *Maaseudun Tulevaisuus* otsikoi vuonna 2021.

Uusi Suomi vuotta myöhemmin: ”Suomen kovin lobbari”.

Ei sillä, että Tirola tekisi työtään yksin. Järjestön keskusliitossa työskentelee satakunta ihmistä. He neuvottelevat kabineteissa, istuvat ministeriöiden lainsäädäntöhankkeiden työryhmissä ja tekevät kaikenlaista asiantuntijatyötä.

Tirolan asema on erilainen. Hän kuuluu MTK:n luottamushenkilöihin, jotka valitaan tehtäviinsä vaaleilla. Tirolan tapauksessa vuosi toisensa perään.

Hanasaareissa huomaa nopeasti, mihin Tirolan suosio perustuu. Hän on hyvä ihmisten kanssa. Kun lounaspöytään tai kahviseuraaseen liittyy joku muille tuntematon ihminen, Tirola esittelee tämän oitis. Hän muistaa nimet ja tittelit, kysyy usein jotain henkilökohtaista. Aloittaa keskusteluja ja pitää ne käynnissä.

Tirolasta huokuu jonkinlainen luontainen auktoriteetti ja karisma.

Metsävaltuuskunnan kokouksessa sattuu esimerkiksi episodi, jossa yhden luottamustehtävä-äänestyksen äänimäärä ei yllättäen täsmääkään. Ääntenlaskijat häärivät auditorion takaosassa selvittämässä ongelmaa.

”Puheenjohtaja, tulepas tänne!” yksi ääntenlaskijoista huutaa.

Tirola kuittaa heti: ”Ei vaan ääntenlaskijat tulee tänne!”

Sali remahtaa nauruun ja nauraa yhä, kun Tirola selittää hekotellen, että hevosmiesten kanssa pitää olla tarkkana, muuten ne ottavat vallan.

Kun kokouksen osallistujilta kysyy mielipiteitä Tirolasta, saa yksinomaan positiivisia vastauksia. Ihmiset kuvailevat häntä perehtyneeksi, johdonmukaiseksi, omistautuneeksi, helposti lähestyttäväksi, keskustelevalleksi, ahkeraksi ja kovapäiseksi muttei kuitenkaan ehdottomaksi.

”Ottaa yhteyttä kenttään”, yksi kiittelee.

”Elää, syö ja hengittää maaseutua ja metsätaloutta”, toinen kuvailee.

Tirolaa kiitellään paitsi ”kovasta asiantuntemuksesta” ja ”faktoihin perehtymisestä”, myös siitä, että hän jaksaa väentää metsänomistajien puolesta julkisuudessa.

Yksi helmasyntikin sentään löytyy. Tirola kuulemma ”painaa aina loppuun saakka” – jos hän saa jonkin asian lobattua läpi, hän alkaa heti yrittää seuraavaa, vaikka lobbauksen kohteena olevalle ehkä jo riittäisi siltä erää.

Tirola on aktiivinen somekeskustelija ja kirjoittaa ahkerasti kolumneja ja mielipidekirjoituksia. Ja kun mediat kaipaavat juttuihinsa metsänomistajien näkökulmaa, ne soittavat usein Tirolalle. Hän kun on mestari ilmaisemaan näkemyksensä monimutkaisista poliittisista prosesseista sanoin, jotka ovat kaikille ymmärrettäviä. (Kun Tirola esimerkiksi haluaa ilmaista, miten hänen mielestään epäonnistunut EU:n hiilinieluasetusta pitää päivittää, hän sanoo: *Se on kuin alokkaan asento – kokonaan uusiksi!*)

Kaikkia Tirolan puheet eivät miellytä. Hänen näkemyksensä ovat usein hyvin erilaisia kuin ympäristökysymysten parissa työskentelevillä tutkijoilla. Tirola ei myöskään ole ujostellut kyseenalaistaa tutkijoiden työtä julkisesti.

Muutama vuosi sitten hän piti eräässä tilaisuudessa puheen, jossa hän rinnasti Jyväskylän yliopiston tutkijoiden tekemän mallinnuksen puoskarointiin ja mallien antamat ratkaisut uskomushoitoihin. (Mallinnus on metodi, jolla tutkijat voivat kuvata esimerkiksi metsän kehitystä ja ennakoida erilaisten muutosten vaikutuksia.)

Tirola on myös moneen kertaan arvostellut Suomen ilmastopaneelin kannanottoja. Ilmastopaneeli on riippumaton asiantuntijapaneeli, jonka tehtävä on koostaa tutkittua tietoa ilmastopolitiikan suunnittelun tueksi.

Viime vuonna Tirola väitti *Audiomedian* haastattelussa, että ilmastopaneeli sivuuttaa tutkimustiedon ja rakentaa metsiin liittyvän ”politiikkansa” pelkän EU-regulaation varaan.

Sen pahemmin ei tutkijapaneelille varmaankaan voi sanoa.

Tirola ihmettelee, miksi häntä on syytetty tiedevastaiseksi. Hän muistuttaa vaimonsa olevan ympäristömikrobiologian professori Jyväskylän yliopistossa.

”Olen sanonut, että enhän mä voi olla kauheen tiedevastainen, kun vaimo on professori.”

MIKKO TIROLA nousee ratista ja suuntaa postilaatikolle. Tiiviiksi painunut hiekka rapisee kenkien alla, auton radiossa soi hiljaa Yle Radio 1:n Klasariparatiisi.

Palatessaan autoon Tirola heittää kirjekuoren kojelaudan päälle.

”Joku lasku.”

Sitten hän ajaa Volvon pihatien päähän.

Tirolan kotitila sijaitsee Keski-Suomessa, kymmenisen minuuttia Petäjäveden keskustasta. Itse talo on vanha, vuonna 1888 rakennettu, mutta hyvänä pidetty. Pellon reunassa navetta on ollut tyhjiillään jo pari vuotta – tila siirtyy seuraavaksi Tirolan tyttären ja vävyn hoidettavaksi, eivätkä he halua enää pitää lypsylehmiä.

”Raivaussahoja pidetään tuolla konevarastossa”, Tirola mainitsee, vaikka metsänhoidosta ei ollutkaan puhe.

Petäjäveden Pizzeria & Kebab -ravintolasta haetut pitsalaatikat ovat yhä lämpimiä. Tirola kiirehtii avaamaan oven ja vie laatikat keittiöön.

Siinä on aterimia, hän ohjeistaa viittomalla pöydällä olevan purnukan suuntaan ja alkaa itse etsimään laatikoiden syövereistä pitsaleikkuria.

Maitoa vai raparperimehua? hän kysyy. Mehu on tiivistettä, vaimon tekemää. Tirola kaataa itselleen maitoa ja leikkuroi kebab-pitsansa siivuiksi. Aterimiin hän ei koske.

Tirola ei ole täältä kotoisin, vaikka maatilalta onkin, Pohjois-Pohjanmaan Pudasjärveltä. Hän tapasi puolisonsa opiskellessaan Helsingin yliopistossa metsänhoitajaksi. Pian opintojen jälkeen, vuonna 1995, pariskunta muutti Petäjävedelle vaimon sukutilan jatkajiksi. He ovat maatilan kahdeksas sukupolvi.

Siitä voi laskea, että tilalla on ikää suurin piirtein saman verran kuin suomalaisella maanomistajuudella ylipäätään.

Suomalaisten metsänomistajien luokka on syntynyt käytännössä kahdessa historiallisessa aallossa. Vielä 1700-luvun alkupuolella pellot ja metsät olivat perheiden ja kylien yhteiskäytössä. Noihin aikoihin alettiin kuitenkin ajatella, että järjestely jarrutti maanviljelyä, ja valtio oli huolissaan myös puun riittävydestä: kaskeaminen, tervatalous ja sahateollisuus söivät metsävaroja.

Ongelmat ratkaistiin vuonna 1757 voimaan tulleella isojakoasetuksella. Isojaossa pellot ja yli puolet Suomen metsistä siirrettiin talonpoikien yksityisomistukseen. Läheskään kaikki eivät kuitenkaan päässeet isojaosta osallisiksi, ja vielä Suomen itsenäistymisen aikoihin yli puolet maaseutuväestöstä oli tilattomia. Tilanne ratkaistiin säätämällä lakeja, joiden myötä torpparit ja muut tilattomat ihmiset pystyivät hankkimaan itselleen maata edullisesti.

Vuosikymmenten saatossa nuo omistukset ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle ja jakautuneet yhä useammille. Nyt Suomessa on jo noin 600 000 yksityistä metsänomistajaa. Joukko on niin suuri, että se on väistämättä moninainen.

Vain pieni osa, noin kymmenen prosenttia, on päätoimisia maa- ja metsätalousyrittäjiä. Reilu kolmannes on palkansaaaja ja lähes puolet eläkeläisiä.

Arviolta reilu puolet metsänomistajista kuuluu paikalliseen metsänhoitoyhdistykseen ja sitä kautta myös MTK:hon. (Virallisesti metsänhoitoyhdistyksillä on 160 000 jäsentilaa, mutta usein yksittäisellä metsätilalla on useampi omistaja, esimerkiksi pariskunta tai kuolinpesä.)

Heitä Mikko Tirola siis edustaa.

Tirola tuli vedetyksi paikallisen metsänhoitoyhdistyksen toimintaan melkein heti Keski-Suomeen muutettuaan. Ensin hänestä tuli yhdistyksen hallituksen jäsen ja pian puheenjohtaja. Vuonna 2004 yhdistys valitsi Tirolan edustajakseen MTK:n metsävaltuuskuntaan, ja viisi vuotta sen jälkeen Tirola nousi metsävaltuuskunnan puheenjohtajaksi.

Tehtävä on pitänyt kiireisenä. Tirola arvioi, että edunvalvonta vie häneltä keskimäärin kolme päivää viikossa. Hän pitää yhteyttä ”kenttään” (eli vierailee esimerkiksi puhumassa metsänhoitoyhdistysten tapahtumissa eri puolilla Suomea) ja ”sidosryhmiin” (eli osallistuu esimerkiksi metsäteollisuuden ja tutkijoiden järjestämiin tilaisuuksiin).

Metsävaltuuskunnan kokousten lisäksi hän istuu MTK:n valtuuskunnan, johtokunnan ja metsäjohtokunnan kokouksissa. Ja oman metsänhoitoyhdistyksen kokouksissa, tietenkin. Hänellä on paikka myös metsäalan apurahoja jakavan Metsäsäätiön hallituksessa.

Kun valtakunnan politiikassa tapahtuu jotain sellaista, joka edellyttää ”edunvalvontaviestin viemistä”, päättäjien puheille lähetetään Mikko Tirola.

Hänellä on hyvät suhteet etenkin keskustapoliitikkoihin. Hänellä itselläänkin on puolueen jäsenkirja, ja hän on istunut useamman vuoden keskustan puoluevaltuustossa. Häntä on moneen kertaan houkutteltu ehdokkaaksi eduskuntavaaleihin, tuloksetta.

Tirola on aktiivinen myös paikallispolitiikassa. Hän toimii Petäjäveden kunnanvaltuuston puheenjohtajana.

Tirolan mielestä edunvalvontatyöhön tuo uskottavuutta se, että hän on itsekkin metsänomistaja ja metsätalousyrittäjä. Hän kokee edustavansa kantoineen keskimääräistä MTK:laista, joten hänen on helppo puhua järjestön ydinarvojen puolesta: ylisukupolvisuuden, oikeudenmukaisuuden, omaisuudensuojan.

Asetelma olisi ihan erilainen, jos hänen paikallaan olisi ”joku Miltonin lobbari”.

KUN TIIROLA MUUTTI Petäjävedelle, tilalla oli 300 hehtaaria metsää. Sittemmin pinta-ala on tuplattu. Metsää on niin paljon, että sitä pitää mennä katsomaan autolla.

Tirola ohjaa Volvon pois pihasta ja kääntyy kapealle soratielle. Hän osoittaa auton vasemmalla puolella vilisevää kuusikkoa.

”Tähän tehtiin boorilannoitus. Epäiltiin, että jos siinä on boorin puutetta, kun se on vanhaa laidunmaata...”

”Aha, sieltä tulee joku vastaan... En tuntenu...”

Pian Tirola viittilöi taas metsään.

”Tässä on se kuuluisa Viva-aukko, joka on hakattu silloin vuonna seittämänkymmentä.”

Mitään aukkoa ei näy, pelkkää talousmetsää vain. Tirola selittää nimen taustaa: hänen appiukkonsa hakkautti aikoinaan paikalta metsää ja sai siitä puukaupasta rahat ensimmäiseen autoonsa, Vauxhall Vivaan. Aukolle istutettu metsä on nyt kahteen kertaan harvennettu ja kasvaa Tirolan mielestä hyvin.

Sora ratisee renkaiden alla. Tirola ajaa ja luettelee metsässä tehtyjä toimenpiteitä ja niiden vuosilukuja: istutuksia, taimikonraivauksia, harvennuksia, avohakkuita, kulotuksia... Yksi suojelualuekin on perustettu valtion vapaaehtoisen suojeluohjelman kautta. Hyvää muistia selittää se, että kaikki päätökset on tehty itse: kaikki Tirolan MTK-työstä ylijäävä aika kuluu metsäomaisuuden hoitamiseen. Erityisesti raivaussahatyöt ovat Tirolan mieleen. Kun appiukko vielä eli, Tirola pyrki ottamaan perimätietoa haltuun, ja nyt hän kertoo tarinoita eteenpäin vävyille, tilan seuraavalle jatkajalle.

”Se tuo siihen semmosta jatkumoa. Jos ajatellaan, että metsän kierto on 70–80 vuotta, niin siinä kerkeää olla käytännössä kolme sukupolvea.”

Nyt aletaan olla MTK:laisuuden ytimessä.

MTK:laiseen maailmankuvaan kuuluu Tirolan mukaan ajatus siitä, että oma metsä on vain ”lapsilta lainassa” ja että se pitää jättää seuraavalle sukupolvelle paremmassa kunnossa kuin sen on itse saanut. Se kuitenkin edellyttää, että metsä on ja pysyy oman suvun hallussa.

Tirolalla on tapana havainnollistaa omaisuudensuojan merkitystä kertomalla tarinaa 2000-luvun alkupuolelta.

Tuolloin hänen kotitilallaan vieraili Luoteis-Venäjän metsähallinnon johtajia. He kysivät, kuka Suomessa päättää, milloin metsä hakataan. Metsänomistaja päättää, Tirola vastasi. Mikseivät kaikki sitten hakkaa metsiään heti, venäläiset ihmettelivät. Ja eivätkö ihmiset pelkää, että naapuri käy hakkaamassa heidän metsänsä?

Eivät pelkää, sillä omaisuudella on lain suoja. Tirolan mielestä juuri se takaa, että metsänomistajilla on motivaatiota ja kiinnostusta huolehtia metsistään ja ajatella ylisukupolisesti.

Se on viime kädessä myös luonnonsuojelun etu, Tirola uskoo. Jos arvokkaiden luontokohteiden käyttöä rajoitettaisiin ilman, että siitä saisi riittävää korvausta, metsänomistajat voisivat säikähtää; he eivät välttämättä enää uskaltaisi panostaa metsiensä monimuotoisuuteen, sillä suojelumetsän puita ei voisi myydä eikä suojelustakaan maksettaisi.

KUN MIKKO TIIROLALTA kysyy suurimpia onnistumisia hänen metsävaltuuskunnan puheenjohtajuutensa ajalta, alkaa pitkä monologi.

Hän kertoo, kuinka vuonna 2011 Jyrki Kataisen (kok.) hallituksen ohjelmasta saatiin siivottua metsien kiinteistövero, joka oli ollut esillä hallitusneuvotteluissa ja jota MTK piti ”fataalina juttuna”.

Jokunen vuosi myöhemmin metsälakia uudistettiin, ja MTK:ta hiersi niin sanotun kymppipykälän raja. Sen mukaan metsähakkuissa pitää säästää tietyt arvokkaat luontokohteet. Järjestö sai lobattua lakiin kirjauksen siitä, että pykälä koskee vain pieniä kohteita. Yksittäinen metsänomistaja ei koskaan menettäisi tuloja enempää kuin 3 000 euroa.

Tirola kehuu myös Suomeen saatuja uusia biotuotetehtaita ja sitä, että jopa Antti Rinteen (sd.) ja sittemmin Sanna Marinin (sd.) johtaman vasemmistohallituksen hallitusohjelmassa kunnioitettiin omaisuudensuojaa...

”Ja ehkä kaikkein merkittävimpänä se luonnonsuojelulaki.”

Luonnonsuojelulain uudistus oli yksi Marinin hallituskauden suurimpia ympäristöpoliittisia ponnistuksia ja samalla malliesimerkki siitä, miten MTK:n järjestökoneisto tiukan paikan tullen toimii. Lakiesitykseen kirjattiin pykälä, jotka olisivat antaneet suojaa uhanalaisille luontotyypeille. MTK vastusti niistä kahta, koska järjestön mielestä ne uhkasivat metsänomistajien omaisuudensuojaa. Kun alkoi näyttää siltä, että pykälät olivat päätyvässä lopulliseen lakiin, järjestö masinoi lobbarinsa liikkeelle. Lopputulos: pykälät poistettiin laista viime metreillä.

”Ei sitä tajua meidän jäsenet eikä välttämättä poliitikotkaan, että kuinka isosta jutusta siinä...” Tirola sanoo. ”Hesarihan uutisoi, että se oli kepun poliittinen temppu, mutta se on ihan bullshittia. Se oli MTK. Ja mun rooli oli siinä poikkeuksellisen iso.”

Näin se tapahtui:

Kun luonnonsuojelulakia valmisteltiin, MTK yritti syöttää siihen omia näkemyksiään virallisia kanavia pitkin: eturyhmillä oli tietenkin mahdollisuus antaa lakiesityksestä lausuntoja, ja lisäksi lainvalmistelussa oli mukana työryhmiä, joissa istui MTK:n juristi Anna-Rosa Asikainen.

MTK järjesti poliitikkojen kanssa myös tavanomaisia lobbaustapauksia. Niiden kautta se pyrki vaikuttamaan puolueiden välisiin neuvotteluihin, joita värittivät erityisesti vihreiden ja keskustan erimielisyydet. (Vihreät ajoi luonnon kannalta kunnianhimoista ja velvoittavaa lakia, kun taas keskusta korosti vapaaehtoisuuteen nojaavia keinoja ja korvauksia maanomistajille.)

Mikko Tirola piti yhteyttä erityisesti keskustalaisten kanssa, sillä keskustan puoluevaltuuston jäsenenä hän tunsi puolueen keskeisiä vaikuttajia hyvin.

Long Playn näkemien sähköpostien perusteella myös myös MTK:n juristilla Anna-Rosa Asikaisella oli hyvät yhteydet lain valmistelijoihin. Hän kävi lainvalmistelun aikana sähköpostinvaihtoa maa- ja metsätalousministeriön hallitusneuvos Vilppu Talvitien kanssa ja välitti tälle MTK:n kantoja lain kiistakohtiin. Poliittisten neuvottelujen aikana keskustan ja Rkp:n edustajat lähettivät Asikaiselle otteita neuvotteluissa käsiteltävistä lakiteksteistä, joihin tämä sitten ehdotti muokkauksia. Yhdessä tapauksessa Asikainen välitti neuvottelijoille ehdotuksen, jonka hän oli valmistellut yhdessä Vilppu Talvitien ja Metsäteollisuus ry:n edustajan kanssa.

Kerran MTK:n Asikainen tuli jopa kutsutuksi ministeriöiden väliseen etäkokoukseen. Ympäristöministeriö oli tuolloin tehnyt lakia koskevan ehdotuksen, jota maa- ja metsätalousministeriö ei kuitenkaan hyväksynyt. Talvitie kirjoitti sähköpostissaan ympäristöministeriön virkahenkilöille, että hän saattaisi tarvita kokoukseen ”MMM:n ulkopuolista apua”, ja kutsui sitten mukaan MTK:n juristin.

Asikainen liittyi kokoukseen, mutta ympäristöministeriön edustajat eivät pitäneet hänen läsnäoloaan soveliaana, joten lopulta hän poistui linjoilta.

Talvitie kertoo kutsuneensa Asikaisen, koska kokous järjestettiin hyvin nopealla aikataululla eikä hän ehtinyt riittävästi perehtyä aiheeseen. Kokouksessa käsiteltiin lintudirektiivin vaikutuksia metsätalouteen. ”Katsoin, että asian merkittävyyden vuoksi nyt tarvitaan siihen paremmin perehtynyttä apua”, hän sanoo.

Luonnonsuojelulaki eteni eduskuntaan keväällä 2022. Kovasta vaikuttamistyöstä huolimatta lakiesitys oli MTK:lle pettymys.

Tirolan mukaan kyseessä oli ”yksityisomistuksessa olevien metsä-alueiden sosialisointi”.

Lakiesityksen mukaan uhanalaisia luontotyyppejä olisi listattu erilliseen asetukseen, joka olisi pitänyt ottaa huomioon esimerkiksi kaavoituksessa ja ympäristöluvuissa. Käytännössä se olisi tarkoittanut, että viranomaisia olisi kannustettu ohjaamaan rakentamista muualle kuin uhanalaisiin luontopaikkoihin. Mutta mitään pakkoa ei olisi tullut. Pykälät eivät olisi velvoittaneet viranomaisia mihinkään konkreettisiin suojelutoimiin. Siksi perustuslakivaliokunta ei nähnyt niissä ongelmaa.

MTK sen sijaan näki. Järjestön mielestä pykälät olisivat lisänneet sellaista luonnonsuojelua, josta ei makseta maanomistajille korvauksia. Tällaista ”harmaata suojelua” olisi MTK:n mukaan syntynyt paitsi kaavoituksen ja luvituksen tuloksena myös puumarkkinoiden kautta: ympäristöjärjestöt olisivat voineet painostaa metsäyhtiöitä olemaan ostamatta puuta sellaisilta metsäalueilta, joiden luontotyyppi on uhanalainen. Metsänomistajat olisivat jääneet nuolemaan näppejään.

Sellaista oli MTK:n mielestä mahdoton hyväksyä. Pelkona oli, että tulevaisuudessa asetukseen olisi voitu lisätä aina vain uusia uhanalaisia luontotyyppejä. Tirola nimesi uhkakuvan ”harmaan suojelun pajatsoksi”.

Lobbauskoneiston oli laitettava uusi vaihde silmään. Syksyllä 2022 Tirola lobbasi kaikkia keskeisiä keskustapoliitikkoja: puolueen silloista puheenjohtajaa Annika Saarikkoo, maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvista, eduskuntaryhmän puheenjohtaja Eeva Kallia sekä keskeisten valiokuntien poliitikkoja. Joillekin hän soitti, toisten kanssa oli järjestettyä ja spontaaneja tapaamisia. Tirola vaati, että jos pykälät säilytettäisiin laissa, maanomistajille pitäisi olla valmis maksamaan korvauksia.

Tirola lobbasi myös joitain Rkp:n ja Sdp:n kansanedustajia ja avustajia. Keskustapoliitikot olivat kuitenkin tärkein kohde, sillä juuri heidän tiedettiin kuuntelevan maanomistajien viestiä herkällä korvalla.

Kriittisillä hetkillä MTK:n viestiä pönkittivät maa- ja metsätalousministeriön hallitusneuvos Vilppu Talvitien tekemät laskelmat. Talvitie oli arvioinut, että uhanalaiseksi säädettyjen luontotyyppien pinta-alasta tulisi suuri – yli kaksi miljoonaa hehtaaria – ja valtaosa siitä olisi talouskäytössä olevaa metsää. Myöhemmin Talvitie kertoi *Helsingin Sanomille* tehneensä laskelmat työryhmäkokouksen aikana ”tukkimiehen kirjanpidolla” esityslistaan. Hänellä ei enää ollut tuota paperia, se oli mennyt paperinkeräykseen.

Luonnonsuojelubiologi Panu Halme teki asiasta kantelun oikeuskanslerille. Oikeuskansleri totesi ratkaisussaan, että virkamiehen olisi pitänyt dokumentoida laskelmansa.

Myös laskelmien paikkansapitävyydestä kiisteltiin. Tirola luotti Talvitien arvioon ja puhui julkisuudessa ”miljardien eurojen omaisuus-erästä”.

Se toimi: keskustan eduskuntaryhmä päätti kääntää kelkkaa.

Kun luonnonsuojelulakia lopulta käsiteltiin eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnassa, keskusta irtautui hallituksen riveistä ja liittoutui oppositiopuolueiden kanssa. Sama toistui ympäristövaliokunnassa. Ympäristövaliokunnan keskustalainen puheenjohtaja Hanna Kosonen määräsi muiden hallituspuolueiden edustajat ulos kokoushuoneesta siksi aikaa, kun keskusta työsti oppositiopuolueiden kanssa omaa kantaansa. Siihen kirjattiin, että lakiesityksestä tulisi poistaa muun muassa ne samat kaksi pykälää, joita Mikko Tirola ja MTK olivat arvostelleet.

Sitten muiden hallituspuolueiden edustajat kutsuttiin takaisin sisään äänestystä varten.

Keskustan ja opposition näkemys voitti yhdellä äänellä, ja samalla voitti MTK.

SUOMEN PERUSTUSLAISSA LUKEE, että jokaisen omaisuus on turvattu. Jos ihminen omistaa metsää, hänellä on oikeus käyttää sitä haluamallaan tavalla, vaikkapa myymällä puuta. Jos valtio haluaa pakkolunastaa omaisuuden ”yleiseen tarpeeseen”, siitä pitää maksaa korvaus.

Mutta perustuslaissa lukee myös, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille ja että julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Näiden oikeuksien yhteensovittaminen ei ole aina helppoa.

Metsä on paljon muutakin kuin myyntiin menevää puuta. Se on sammaleita, mikrobeita, maaperän eliöitä, lintuja ja sienirihmastoja. Yhdessä nämä järjestelmän palaset pidättävät vettä ja ravinteita, varastoivat hiiltä, tuottavat hapetta, ilahduttavat ulkoilijoita ja niin edelleen.

Jos liian moni metsänomistaja hakkaa metsiään intensiivisesti, nämä ”ekosysteemipalvelut” alkavat heikentyä. Siitä ei kärsi vain metsänomistaja vaan kaikki muutkin. Siksi perusoikeuksien välillä täytyy tasapainotella.

Pitkään tuo tasapaino oli vahvasti kallellaan omaisuudensuojan suuntaan. Omaisuudensuoja on kirjattu Suomen perustuslakiin jo vuonna 1919, joten sen soveltamisesta on ehtinyt kertyä paljon vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Ympäristöperusoikeus on lisätty perustuslakiin vasta vuosituhannen taitteessa. Hiljalleen eduskunnan perustuslakivaliokunta on alkanut antaa sillekin painoarvoa lausunnoissaan.

Mitä pidemmälle ilmastonmuutos ja luontokato ovat edenneet, sitä helpompi on ollut perustella puuttumista omaisuudensuojaan.

Metsänomistajien kohdalla tasapainottelu perusoikeuksien välillä tiivistyy kysymykseen velvollisuuksista ja korvauksista. Missä määrin metsänomistajaa voi velvoittaa suojelemaan luontoa – ja olemaan siis käyttämättä omaisuuttaan? Milloin yhteiskunnan pitää korvata suoje-
lusta koituvia tulonmenetyksiä? Millaisia suojelutoimia voidaan ylipää-
tään pitää välttämättöminä?

Ympäristöoikeuden tutkijat ajattelevat, että metsien käyttöä voitaisiin rajoittaa nykyistä voimakkaammin ilman, että se loukkaisi omaisuudensuojaa. Suomen ympäristökeskuksen johtava tutkija ja metsä- ja biodiversiteettioikeuden dosentti Minna Pappila perustelee kantaansa sillä, että ilmastonmuutos ja luontokato on pakko rat-
kaista, mutta valtion kassassa ei ole loputtomasti rahaa. Siksi metsän-
omistajia voidaan velvoittaa suojelemaan luontoa nykyistä enemmän omalla kustannuksellaan.

Mutta miten paljon enemmän? Pappila lähestyy kysymystä eko-
logian kautta. EU:n biodiversiteettistrategiassa Suomi on sitoutunut suojelemaan tiukasti kymmenen prosenttia maistaan. Vaikka jokaista metsänomistajaa velvoitettaisiin suojelemaan metsäänsä sen verran, kukin voisi silti tehdä lopulla metsällään mitä huvittaa. Pappila katsoo, että kymmenen prosentin suojeleminen ei vielä kohtuuttomasti hait-
taisi metsäomaisuuden käyttöä. Sellaista ei voisi rinnastaa pakkolunas-
tukseen. Ehkä korvauskynnys voisi olla vielä korkeampikin, hän pohtii.

Pappila katsoo, että luonnonsuojelulain uudistuksen kohdalla MTK:n pelko ”harmaasta suojelusta” oli vähän liioiteltu. Uhanalaisten luontotyyppien huomioonottovelvoite ei olisi suoraan vaikuttanut met-
sien käyttöön. Pappila huomauttaa myös, että jos omaisuudensuojaa

sovelletaan aina yhtä tiukasti kuin luonnonsuojelulain uudistuksessa, syntyy ongelmia. ”Se halvaannuttaa tehokkaan luonnonsuojelusääntelyn.”

Mikko Tirola on eri linjoilla. Hänen mielestään luonnonsuojelulakiin tehdyt viime hetken muutokset olivat paitsi suomalaisten metsänomistajien voitto myös suomalaisen luonnonsuojelun voitto.

Hänestä muutoksilla turvattiin luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä: omaisuutta ”ei oteta ihmisiltä pois” ilman asianmukaista korvausta.

Tirola muistuttaa, että metsänomistajat on jo nyt määrätty suojelemaan tiettyjä luontopaikkoja omalla kustannuksellaan. Metsälakiin on kirjattu, että metsänomistajilla on velvollisuus säästää tietyt luonnoltaan arvokkaat pienkohteet, joiden arvo on alle neljä prosenttia metsän arvosta tai alle 3 000 euroa.

Siis suurin piirtein kuukauden palkan verran, Tirola täsmentää. Se on hänen mielestään kohtuullinen raja. Kun se ylittyy, yhteiskunnan pitää tulla maksajaksi.

Samaa kolmentuhannen euron rajaa pitäisi hänen mukaansa soveltaa myös kaavoitukseen ja lajien suojeluun. Silloin metsänomistajan omaisuudensuojan ja ympäristövastuun välillä vallitsisi Tirolan mielestä hyvä tasapaino.

Kaavoituksen osalta Tirolan toiveita on kuultu: Petteri Orpon hallitus aikoo lisätä kolmentuhannen euron korvauskynnyksen kaavoitusta koskevaan lakiin.

Hallitus on muutenkin pyrkinyt huolehtimaan omaisuudensuojasta. Linja tuli näkyväksi esimerkiksi silloin, kun hallitus sorvasi kriteereitä, joiden perusteella Suomi toteuttaa EU:lle antamaansa sitoumusta suojella vanhat metsät. Ensin hallitus linjasi, että kriteerit koskevat vain valtion omistamia metsiä. Sitten se viritti kriteerit niin tiukoiksi, että erityisesti Etelä-Suomesta löytyy niiden perusteella vain hyvin vähän suojeltavaa.

Tirola on tyytyväinen hallituksen toimintaan. MTK oli lobannut tiukkojen kriteerien puolesta. Taustalla oli pelko siitä, että yksityiset metsänomistajat kärsisivät ikään kuin mutkan kautta valtion metsien suojelusta: metsäyhtiöt voisivat mainehaitan pelossa lakata ostamasta puuta myös vanhoista yksityismetsistä. Tiukkojen kriteerien ansiosta noiden yksityismetsien suojelukorvauksiin riittää tarvittaessa rahaa valtion kassasta eivätkä metsänomistajat joudu maksajiksi.

Lait ja rajoitukset eivät tietenkään ole ainoita keinoja, joilla valtio voi suojella luontoa. Suomessa metsänomistajat voivat esimerkiksi hakea valtiolta korvausta metsänsä suojelemisesta ja valtio maksaa metsänomistajille tukia tiettyihin metsän- ja luonnonhoitotoimiin.

Metsien suojelu onkin pitkälti metsänomistajien vapaaehtoisuuden ja kannustamisen varassa.

Nyt pinnalle on kuitenkin nousemassa myös uudenlainen ratkaisu: luontoarvomarkkinat. Niiden kautta esimerkiksi yritykset voisivat rahoittaa maanomistajia, jotka säästävät ja ennallistavat arvokkaita luontokohteita.

Tirola vaikuttaa olevan asiasta innoissaan ja puhuu siitä paljon. Luontoarvomarkkinat kieltämättä sopivat hyvin MTK:laiseen ajatteluun, sillä metsänomistaja on kuviossa saamapuolella ja saa päättää osallistumisestaan itse.

Tirola ajattelee, että valtiota tarvitaan edelleen suojelukorvausten maksajaksi niissä tapauksissa, joissa kyse on lailla suojelluista metsäkohteista. Sen sijaan ”harmaita alueita” voitaisiin tulevaisuudessa säästää markkinoiden kautta.

”Me ei hyväksytä, että metsäteollisuus vaan jättää ne alueet eivätkä osta sieltä puita. Me halutaan, että sinne tulee maksajat.”

Toistaiseksi rahaa luonnonsuojeluun irtoaa kuitenkin lähinnä valtiolta. Se tarkoittaa, että varoja on lopulta aika rajallisesti.

Kun MTK puolustaa tiukasti omaisuudensuojaa ja vaatii valtiota vastuuseen myös markkinoiden kautta syntyvistä metsien käytön rajoitteista, se tulee vähän väistämättä vaatineeksi, että luontoa suojellaan vähemmän. Näin kävi luonnonsuojelulain ja vanhojen metsien kohdalla.

Tirola myöntää, että valtiontalouden tilanne on tiukka ja rahaa luonnonsuojeluun on rajallisesti. Juuri siksi luontoarvomarkkina olisi hänen mielestään tärkeä avaus. Hän korostaa, että muutama vuosi sitten MTK perusti sivuston, jonka kautta metsänomistajille tulee mahdolliseksi myydä tai vuokrata metsiensä arvokkaita luontokohteita. Ja nyt järjestö pilotoi luontoarvokauppaa Koneen säätiön rahoituksella yhdessä Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

”Me ollaan tosissaan sen homman kanssa.”

”ONKO VARMA, että se ei ole vihreiden agentti?” sutkauttaa silmälasipäinen mies salin keskiosasta.

Mikko Tirola on juuri esitellyt minut Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomen valtuustolle ja hoitaa tilanteen tyyliillä.

”Saattaa ollakin”, hän vastaa. ”Mutta MTK:han haluaa profiloitua Suomen suurimmaksi luonnonsuojelujärjestöksi.”

Äänekoskelaisen kievarin puupöydissä istuu keskisuomalaisia metsänomistajia: enimmäkseen keski-ikäisiä ja sitä vanhempia miehiä. Nämä ihmiset ovat suomalaisen metsädemokratian perussolu. Heidät on valittu metsänhoitoyhdistyksen valtuustoon vaalilla, ja he puolestaan ovat valinneet keskuudestaan kaksi edustajaa MTK:n metsävaltuuskuntaan: Mikko Tirolan ja erään petäjävetisen naisopettajan.

Tässäkin valtuustossa Tirola on puheenjohtaja. Tänään hän ei kuitenkaan ole pukeutunut pukuun vaan kevyeen takkiin ja farkkuihin. Lahkeiden alta pilkottaviin sukkiin on kirjailtu Oulun Kärppien logo.

Tirola on täällä selvästi jonkinlainen linkki paikallisten ja suuren maailman välillä. Hän kertoo kokousväelle kuulumisia edunvalvontarintamalta ja viittaa suvereenisti eri politiikkaprosesseihin. Niiden sisältöjä hän selostaa kuitenkin niin kansanomaisesti, ettei kukaan voi erehtyä luulemaan, että Helsingissä vietetty aika olisi päässyt nousemaan päähän.

Tänä iltana on tarkoitus aloittaa Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomen strategian päivittäminen. Ensin valtuutetut jakaantuvat pienryhmiin pohtimaan yksittäisiä tavoitteita.

Tirola on mukana ryhmässä, jossa puhutaan yhdistyksen työntekijöiden työhyvinvoinnista. Myöhemmin aiheeseen palataan koko valtuuston kesken. Salissa viriää keskustelu siitä, kuinka metsäalaa haastetaan julkisuudessa yhä enemmän. Vaikuttaako se jo metsäneuvojien työhyvinvointiin? Eräs valtuuston jäsen pyytää puheenvuoron.

”Meidän työtä ei arvosteta”, hän sanoo ja lisää: ei varsinkaan ”valtamediassa”.

Tirola komppaa. Hän sanoo, että moni kokee metsäkeskustelun kärjistävänä ja polarisoivana ja siitä on olemassa ”tiukkaa tutkimustietoa”. (Metsämiesten säätiön tilaamissa kyselytutkimuksissa on selvinnyt, että metsäalan ammattilaiset pitävät metsäkeskustelua polarisoituneena ja metsänomistajat pitävät sitä tarkoitushakuisena, tunnepitoisena ja metsänomistajia syyllistävänä.)

Suomessa toimii nykyisin viitisenkymmentä metsänhoitoyhdistystä. Ne mainostavat tukevansa metsänomistajia siinä, mitä nämä milloinkin haluavat tehdä, oli kyse sitten luonnonsuojelusta tai hakkuutulojen

maksimoinnista. Yhdistyksillä on varaa kuunnella metsänomistajaa, koska niiden ei tarvitse optimoida hakkuista saatavia raaka-ainevirtoja metsäyhtiöiden tavoin.

Metsänomistaja siis päättää, ja metsänhoitoyhdistys toteuttaa toiveet. Mutta onko se todella niin yksinkertaista?

Metsänhoitoyhdistyksen pyörittäminen maksaa, ja rahat siihen saadaan jäsenmaksuista ja yhdistyksen liiketoiminnasta. Liiketoiminta tarkoittaa kaikkia niitä palveluja, joista yhdistys voi periä maksuja: kylvöjä ja taimien istutuksia, metsänlannoituksia, taimikonraivauksia, hakkuiden suunnittelua ja toteutusta. Toki yhdistykset avustavat metsänomistajia myös suojelukorvausten ja ympäristötukien hakemisessa silloin, kun sopivia kohteita löytyy, mutta siitä ei oikeastaan jää yhdistyksille mitään käteen.

Eli tiivistettynä: MTK ja metsänhoitoyhdistykset valvovat metsänomistajien etua, mutta metsänomistajat eivät ole yhdistyksille pelkäättään jäseniä vaan myös niiden *asiakkaita*.

Siitä syntyy hieman jännitteinen tilanne. Yhdistykset ovat metsänomistajiin nähden usein neuvovassa asemassa. Niiden tehtävä on kysellä metsänomistajien arvoista ja suositella noihin arvoihin sopivia toimenpiteitä. Mutta kaikki toimenpiteet eivät ole metsänhoitoyhdistykselle yhtä kannattavia. Yhdistysten talouden kannalta juuri puukauppojen edistäminen on se, mikä kannattaa. Nyrkkisääntö on se, että raha liikkuu, kun puu liikkuu.

Se tunnistetaan myös metsänhoitoyhdistys Keski-Suomen valtuustossa: illan aikana puhutaan paljon siitä, että metsien biodiversiteetti-hyötyjen ja ilmastohyötyjen ”tuotteistaminen” on edennyt takkuisasti. Luontoarvomarkkinatkin ovat vasta kokeiluasteella.

Puukauppa sopii kyllä monien metsänomistajien arvoihin, mutta ei kaikkien. Tutkimusten mukaan osa metsänomistajista arvostaa metsissä muita asioita, kuten luontoa tai virkistysarvoja.

Metsänomistajien asiaa ajavien puheissa kuitenkin korostuvat metsien hoito ja puukauppa. Ja sen viestin äänitorvena myös Mikko Tirola toimii.

Kun kokous on loppuillaan, Tirola pitää vielä viimeisen puheen-vuoron. ”Muistetaan jokainen omalta osaltamme siellä omalla alueella jututtaa niitä metsätoimihenkilöitä ja kannustaa metsänomistajia siihen, että vaikka puumarkkina ei tällä hetkellä vedä, niitä ennakkorai-vauksia kannattaa suunnitella. Ihan varmasti jossain vaiheessa puu-kauppa taas käy kierteellä.”

”Vaikka me ei voida signaloida puun hintakehitystä, niin kyllä mä kannustan kaikkia metsänomistajia, että metsiä kannattaa hoitaa.”

Ja sitten, vielä kerran: ”Me ollaan myöskin todellisia luonnonsuoje-lijointa, kun meille annetaan se mahdollisuus, että me voidaan tehdä sitä vapaaehtoisesti.”

MIKKO TIROLAN VOLVO kulkee läpi tyypillisen suomalaisen maa-laismaiseman. Tuulilasin takana näkyy vuorotellen peltoa ja metsää, pitkälti hoidetun näköistä sellaista.

Tämä kaikki – pellot, metsät ja oikeastaan koko suomalainen luonto – on nykyisin uhattuna. Ilmasto lämpenee nopeasti, ja samaan aikaan luonnon monimuotoisuus hupenee.

Ajaessaan Tirola puhuu pitkään ympäristöasioista.

Hän lähtee liikkeelle globaalilta tasolta.

Ihmisten pitää syödä, täyttää perustarpeensa ja pysyä lämpiminä. Jossakin nämä asiat tuotetaan, hän sanoo.

Tirolalla on tapana elehtiä käsillään puhuessaan. Hän tekee niin myös ajaessaan autoa. Ote ratista irtoaa tämän tästä, ja suorilla tie-osuuksilla hän vilkaisee aina välillä silmiin.

Tirolan ajatus jatkuu: Jos painotetaan ilmastonmuutoksen hillintää, pitää tuottaa mahdollisimman paljon uusiutuvista raaka-aineista tehtyjä tuotteita. Ja toki vähentää samalla kulutusta. Jos taas painotetaan luonnon monimuotoisuutta, niin metsiä pitää hoitaa pehmeämmin keinoin.

Siihen kuitenkin liittyy Tirolan mielestä tärkeä mutta: jos Suomessa tuotettaisiin merkittävästi vähemmän puutuotteita, mutta niiden globaali kysyntä ei laske – tai se jopa kasvaa – niin mitä sitten tapahtuu?

”Jos me pyritään täällä maksimoimaan monimuotoisuus, niin aiheutetaanko me globaalisti monimuotoisuusongelman pahenemista siellä, missä on lajirunsaampia alueita, esimerkiksi sademetsiä?”

Tirolalla on tähänkin asiaan ratkaisu. Hän ajattelee, että Suomessa voidaan vahvistaa yhtä aikaa metsien monimuotoisuutta ja puuntuotantoa. Hän kertoo lukeneensa Punaista kirjaa, siis suomalaisten lajien uhanalaisarviointia.

”En nyt tietenkään ole eläin- ja kasvitutkija. Mutta kyllä mä joitakin asioita siellä ihan tavallaan tämmöisellä metämiesjärjellä...”

Metsämiesjärki sanoo näin: Suomen uhanalaisten lajien listalla on 872 metsälajia. Niistä noin puolet elää lehdoissa ja paahderinteillä, joiden osuus metsien pinta-alasta on hyvin pieni, muutaman prosentin. Olisi siis viisasta keskittää luonnonhoitotoimia näille alueille, jotta niiden lajikirjo pysyy yllä. Sitten ovat uhanalaiset palonsuosijalajit, jotka nekin vaativat aktiivisia luonnonhoitotoimia, käytännössä metsien kulutusta. Sitä tuetaan jo metsätalouden tuilla. Neljäs merkittävä ryhmä ovat vanhojen metsien lajit.

Tirolan mielestä uhanalaisten metsälajien tilanne siis ratkeaisi talousmetsien luonnonhoidolla ja vanhojen metsien suojelulla. Uhanalaisten luontotyyppien kanssa hänellä on hankalampaa. Suomen metsäisistä luontotyypeistä 76 prosenttia on luokiteltu uhanalaisiksi tai vaarantuneiksi. Tirolan on ”vaikea ymmärtää” asiaa.

”Se on hirveen vaikee hahmottaa. Kun se metsähän elää tavallaan sukkession mukaista kiertoa. Se muuttuu ajassa. Aukkona se on erinäköinen kuin sitten, kun se sulkeutuu.”

Tirola osoittaa auton ikkunasta näkyvää avohakkuuta.

”Niinku tuossakin, kun on tuo päätehakkuu tehty.”

”Tuossa on tuota metsälauhaa, ja siihen tulee taimikko, ja jossain vaiheessa se kasvaa...”

Tällaista on Tirolan ympäristöpuhe. Hänen sanomansa asiat ovat tosia, mutta ne eivät ole koko totuus. Hän sivuuttaa seikkoja, joita tutkijat pitävät tärkeinä. Esimerkiksi: Suomessa talousmetsä ei oikeastaan saa elää sukkession mukaista kiertoaan, koska ihminen muokkaa sitä koko ajan. (Sukkesiolla tarkoitetaan kasvupaikan lajiston luontaista muuttumista.)

Toinen esimerkki: metsälajien tilanne kyllä paranee Tirolan teeseillä, mutta lisäksi metsätaloudesta ovat kärsineet myös esimerkiksi monet soilla ja virtavesissä elävät lajit. Myös Tirolan puheet luontokadon globaalista ulottuvuudesta sisältävät hieman erikoisen arvotuksen: kaukaisten sademetsien suojelu on toki tärkeää, mutta yhtä lailla suomalaiset ekosysteemit toimivat paikallisen monimuotoisuuden varassa. Siksi monimuotoisuus on tärkeää täälläkin, vaikka lajeja onkin kylmän ilmaston vuoksi vähemmän.

Mikko Tirola, huolestuttaako sinua luontokato?

”Metsäisten luontotyyppien osalta on vaikea nähdä, että... Mä ensinnäkin sanon sen, mikä mulle on aika tärkeää, että metsät säilyisivät suomalaisten perheiden omistuksessa.”

Tirola ajattelee, että metsänomistajien suuri määrä tuottaa jo itsessään monimuotoisuutta, etenkin kun metsää on 75 prosenttia koko Suomen pinta-alasta. On paljon ihmisiä, joille luontoarvot ja metsäalueiden hoitaminen ovat tärkeitä.

”Mä en jaksa uskoa, että luontokato olisi Suomelle se isompi asia. Mä pidän tuota ilmastonmuutosta oikeasti meidän työkaluilla isompana juttuna.”

MARRASKUUSSA Mikko Tirola julkaisi Facebookissa kuvan, jossa hän poseerasi kirkuvan oransseissa metsästystamineissa yhdessä Petteri Orpon kanssa.

Kuva oli MTK:n säätien omistamalta Kettulan tilalta Salosta. MTK järjestää siellä perinteisiä hirvijahteja, joiden vieraiksi kutsutaan erilaisten sidosryhmien edustajia, kuten nyt vaikkapa Suomen pääministeri.

Sellaista on taitava lobbaaminen. Jos haluaa vaikuttaa julkiseen päätöksentekoon, ei useinkaan riitä, että osaa puhua vakuuttavasti. Pitää myös herättää luottamusta, antaa asialleen kasvot. Kyse on lopulta hyvin inhimillisistä asioista: on tunnettava ihmisiä, vietettävä aikaa yhdessä, oltava mukava.

MTK:ssa tällainen verkostoitumistyö on osattu jo pitkään. (Esimerkiksi Kettulassa on metsästetty 1930-luvulta lähtien, ja siellä on käynyt niin kansanedustajia, ministereitä kuin presidenttejäkin.) Se on tuonut järjestölle paljon vaikutusvaltaa ja kantaa koko ajan uutta hedelmää; MTK on saanut tavoitteitaan läpi tasaiseen tahtiin.

Varsinkin Orpon hallitus on ollut MTK:lle myötämielinen. Se on parantanut maanomistajien asemaa esimerkiksi nostamalla lunastus-korvauksia.

Euroopan unionissakin ilmapiiri on muuttunut viime vuosina MTK:lle suotuisammaksi. Vielä edellisellä EU-parlamenttikaudella pantiin alulle paljon uutta ympäristö- ja ilmastosääntelyä, mutta nyt on keskitytty keventämään lainsäädännön vaikutuksia yrityksiin.

Se on sopinut MTK:lle. Järjestö on pyrkinyt ajamaan unionissa metsätalouden asemaa ja markkinapohjaisia ympäristöratkaisuja. Samalla se on lobannut monien ympäristösääntöjen höllentämisen puolesta. Joissain asioissa se on onnistunut, toisissa ei. Hiljattain EU kumosi metsien tilan seurantaan liittyvän metsien monitorointiasetuksen, jota MTK kutsui ”valvonta-asetukseksi”.

MTK olisi halunnut myös, että EU:n ennallistamisasetus avattaisiin. Suomen valtio yhtyi vaatimukseen, mutta asia ei edennyt.

Lobbaamisella pyritään muuttamaan politiikkaa. Mutta samalla sillä vaikutetaan yleiseen mielipiteeseen. Suomessa keskustelu metsistä on nykyisin hyvin tulehtunutta. Tirola sanoo, että vastakkainasettelu risoo häntä itseäänkin. Hän jää miettimään, onko itsekin siihen osasyllinen.

”Kyllä mä omalta osaltanikin oon varmaan ollut ruokkimassa sitä liikaa.”

Toisaalta Tirola kokee, että luottamusjohtajana hän voi käyttää kansankieltä ja vähän kärjistääkin. MTK:n asiantuntijoiden pitää olla kielenkäytössään tarkempia.

Kun Tirola puhuu keskustelun polarisoitumisesta, hän tuntuu tarkoittavan lähinnä keskustelun sävyä; sitä, miten asiat sanotaan. Mutta yhtä lailla on kyse siitä, *mitä* asioita sanotaan, varsinkin MTK:n kaltaisten instituutioiden suulla. Metsäkeskustelussa on nimittäin paljon

erimielisyyden aiheita. On poliittisia kysymyksiä, kuten vaikkapa se, millaisia vastuuta ja vapauksia maanomistamiseen kuuluu. On periaatteellisia kysymyksiä, kuten se, kenen tuottama tieto on oikeaa ja luotettavaa. Ja sitten on vielä perustavanlaatuisia kysymyksiä, jotka liittyvät siihen, miten asiat ylipäätään ovat.

Kenties kaikkein eniten eripuraa aiheuttaa metsähakkuiden rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Antti Rinteen (sd.) hallituskauden alussa Suomi päätti pyrkiä hiili-neutraaliksi. Tavoitevuodeksi valittiin 2035, sillä ilmastonmuutoksen torjunnalla on kiire.

Sen jälkeen fossiilipäästöjä on kyllä vähennetty, mutta yhtälön toinen pää vuotaa. Suomen ilmastopaneeli on todennut lukuisia kertoja, että ilmastotavoitteita on hyvin vaikea saavuttaa, ellei metsien ja peltojen hiilinielua saada vahvistettua.

Ilmastopaneelin mukaan vaikuttavin yksittäinen keino hiilinielujen vahvistamiseksi on metsähakkuiden vähentäminen.

MTK:n mielestä hakkuiden rajoittamiselle ei ole perusteita.

Tirola on usein kritisoinut ilmastopaneelin kannanottoja hakkuista. Silti hän sanoo, että MTK:n vahvuus on se, että järjestö pyrkii nojautumaan ”tutkittuun tietoon”. Se kuulostaa ristiriitaiselta – paitsi tietenkin siinä tapauksessa, että juuri ilmastopaneelin tutkijat ovat oman alansa kysymysten kanssa harhateillä.

Viime vuonna MTK julkaisi kannanoton yhdessä viiden muun metsäalan järjestön kanssa. Siinä todettiin, että hiilineutraaliustavoitteesta sopimisen jälkeen maankäyttösektorin hiilinielun laskentatavat ovat tarkentuneet; nielu onkin paljon aiemmin arvioitua heikompi ja hiilineutraalius huomattavasti kauempana kuin vielä muutama vuosi sitten luultiin.

Järjestöt myönsivät, että hakkuiden vähentäminen olisi lähes ainoa tapa, joka vaikuttaisi nieluihin nopeasti. Johtopäätös ei kuitenkaan ollut, että hakkuita pitäisi vähentää.

Sen sijaan kannanotossa luki: *Joukko järjestöjä esittää, että Suomen hiilineutraaliuden tavoitevuotta siirretään eteenpäin.*

KOKOUSHUONEEN sivupöydälle on varattu kahvia, lehmänmaitoa ja kinkulla päällystettyjä karjalanpiirakoita.

On joulukuinen keskiviikko, ja MTK:n toimistolla on alkamassa ilmastopaneelin ja MTK:n väen tapaaminen.

Ilmastopaneeli on lähettänyt paikalle isohkon delegaation: pöydässä istuvat Suomen ympäristökeskuksen tutkimusprofessori Jyri Seppälä ja johtava tutkija Sampo Soimakallio, Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori Raisa Mäkipää sekä paneelin tiedesihteeri Maria Karttunen ja viestinnän asiantuntija Laura Ticklén. MTK:sta tapaamiseen osallistuvat Mikko Tirola, metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola ja ilmastopoliitiikan asiantuntija Anssi Kainulainen.

Tirola istuu kokouspöydän päässä ja puhuu alkutalven lumitilanteesta. Syötteellä maa on valkoinen, mutta Oulussa on taas satanut vettä.

Kun kaikki ovat saapuneet, Tirola toivottaa vieraat tervetulleiksi ja luovuttaa puheenvuoron ilmastopaneelin puheenjohtaja Jyri Seppälälle.

Seppälä kiittää mahdollisuudesta päästä keskustelemaan.

Tapaaminen on järjestetty hänen aloitteestaan. Hän törmäsi Tirolaan Suomen Metsäyhdistyksen järjestämällä Metsäpäivillä ja jäi juttelemaan. Siitä virisi ajatus, että keskustelua pitäisi jatkaa ajan kanssa.

Nyt Seppälä korostaa, että ilmastopaneeli haluaa löytää ”balanssin” ilmastotavoitteiden ja metsien hyödyntämisen välillä. Isossa kuvassa

ollaan siis samalla puolella, hän alleviivaa, tasapainon saavuttamisesta vain on eri näkemyksiä.

Tutkijat ovat saapuneet paikalle kuin, no, tutkijat konsanaan. He ovat valmistelleet diaesityksen ja haluavat nyt tuoda tutkimustietoa kahteen julkisuudessakin paljon puituun kysymykseen: hakkuiden mallistamiseen ja maaperän merkitykseen hiilitaselaskennassa.

Tirola ottaa heti ohjat käsiinsä. Olisiko loogisempaa aloittaa maaperäasiasta, hän ehdottaa.

Se sopii maaperätutkija Raisa Mäkipäälle. ”Kiitos kutsusta”, hän sanoo. ”Ollaan saatu tilaisuuksia joskus keskustella julkisestikin, mutta kiva, että nyt on yhteistä aikaa...”

Tirola keskeyttää heti: ”Ja meidän väistytvä tohtori puheenjohtaja otti vähän rapsakkaasti kantaakin tuossa lehdessä, mutta annetaan sen olla.”

Tosiaan. MTK:ta viimeiset 16 vuotta johtanut Juha Marttila on edellisviikolla sanonut *Uutissuomalaisen* haastattelussa, että ilmasto-paneeli on poliittinen elin.

Tirola nauraa, Mäkipää ei.

”Väistyvän puheenjohtajan viimeiset lausunnot laitetaan tietysti siihen omaan kategoriaansa. Että kyllä olemme huomanneet”, Mäkipää sanoo ja alkaa sitten puhumaan maaperän merkityksestä metsän hiilitaseessa.

Mäkipään esitys keskeytyy tämän tästä. Kaikki haluavat kommentoida ja esittää lisäkysymyksiä. Tirola alkaa jaella puheenvuoroja. Jossain välissä hän kertoo oman tilansa ojitetuista metsistä ja muistelee yliopistolla oppimaansa.

”Mullahan oli suometsätiede pääaineena...”

Lopulta päästään toiseen pääteemaan. Kokoushuoneen valkokankaalle heijastetaan taulukko. Tutkijat ovat koonneet siihen toimia, jotka vahvistavat yhtäaikaaisesti sekä metsien kasvua – sehän on metsänomistajille

mieluin asia – että hiilinieluja. Esimerkiksi: metsien kiertoaikojen pidentäminen, harvennushakkuiden lieventäminen, lannoitus, hakkuiden vähentäminen... Mäkipää perustelee toimia sillä, että tutkimus on osoittanut ne vaikuttaviksi.

”Niin mistä tässä nyt voidaan enää olla eri mieltä?” hän kysyy ja hymyilee.

No aika monesta asiasta.

MTK:n metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola on jakanut kaikille paperinivaskan, johon on tulostettu MTK:n teesejä. Toisin kuin tutkijoiden dioissa ja puheenvuoroissa, MTK:n papereissa ei ole minkäänlaisia lähdeviitteitä. Teesi numero neljä kuuluu: *Hakkuiden rajoittamiselle ei ole perusteita*. Se on siis suurin erimielisyyden aihe. MTK:laiset ajattelevat, että hakkuiden vähentäminen on vahingoksi Suomen taloudelle eikä siitä pidemmän päälle ole hyötyä edes ilmastolle.

Kun lähtökohdat ovat näin erilaiset, keskusteleminen on vaikeaa, vaikka kaikki yrittävätkin olla rakentavia. Puheenvuorot venyvät ja poukkoilevat. Keskustelusta on vaikea pysyä kärryllä, mutta rönsyjen alla kulkee jotakuinkin tällainen punainen lanka:

Tirola: Fossiilisia polttoaineita pitää korvata uusiutuvilla raaka-aineilla. Jos Suomessa vähennetään hakkuita, niin ne vuotavat muihin maihin.

Seppälä: Uusiutuviakin luonnonvaroja pitää käyttää kestävästi, etteivät hiilinielut heikkene.

Mäki-Hakola: Mutta jos hakkuita vähennetään, joudutaan aika nopeasti tilanteeseen, jossa puusto ikääntyy ja sen kasvu pienenee.

Soimakallio: Jos katsotaan metsien hiilivarastoa, niin hakkuiden alentaminen tuottaa pysyvän hyödyn. Eli pienimmällä mahdollisella hakkuutasolla saadaan suurin hiilinielu.

Seppälä: Nimittäin jos hakkaamme metsiä, niin sinne varastoitunut hiili päätyy taivaalle.

Tirola: Niin käy myös silloin, jos hiiltä varastoidaan metsään ja sitten tulee metsätuhoja.

Mäki-Hakola: Ja onhan se ihan eri asia, tuodaanko ilmakehään hiiltä syvältä maan alta vai metsästä, joka lähtee kasvamaan uudestaan.

Soimakallio: Metsistäkin vapautuva hiili kumuloi ilmastojärjestelmään ylimääräistä energiaa.

Mäkipää: Ei pidä paikkaansa, että kaikki metsästä vapautunut hiili sitoutuisi takaisin. Maaperän hiilivarasto ei hakkuiden jälkeen palaudu ennalleen, puustokin palautuu hitaasti.

Mäki-Hakola: Puusto palautuu aika nopeasti.

Viimeistään tässä vaiheessa on selvää, että keskustelu kiertää pahasti kehää.

Yhdestä asiasta sentään päästään yhteisymmärrykseen: MTK:lla ja tutkijoilla on eri käsitys siitä, miten pian hiilinieluja tarvitaan.

Tutkijoiden mukaan niitä tarvitaan heti. MTK:n logiikka taas on seuraavanlainen: jos hakkuita nyt vähennetään, metsien kasvu hidastuu pitkällä tähtäimellä. Ja tästä seuraa hiilinielun pieneneminen.

Tirola selittää kuviota ja toteaa, että hakkuiden rajoittaminen johtaisi siihen, että 2050–80-luvuilla nielut olisivat pienemmät kuin nyt.

Seppälä ja Soimakallio hymähtävät melkein yhtä aikaa. Soimakallio on jo näyttänyt kuvaajan, joka osoittaa, että vaikka hakkuiden rajoittaminen johtaisikin ajan myötä vuosittaisen hiilinielun pienenemiseen, nielu pysyisi silti joka vuosi suurempana kuin siinä tapauksessa, että hakkuita jatkettaisiin nykyiseen tahtiin.

”Se argumentti siitä, että nieluja tarvitaan vasta joskus vuosisadan lopulla, on ihan puuta heinää”, Soimakallio sanoo hieman myöhemmin.

Hän näyttää väsyneeltä.

”Sille ei ole mitään ilmastopoliittista perustetta.”

Seppälä yrittää taustoittaa: ”Nyt pitää muistaa, että EU:n ilmasto-politiikan lähtökohtana on globaali ilmastomuutoksen hillintätarve.”

Eli EU yrittää vahvistaa hiilinieluja, koska *ilmastotiede sanoo*, että niitä tarvitaan päästövähennysten rinnalla jo nyt.

Tirola istuu paikallaan ja kuuntelee keskittyneesti. Hän pyörittelee sormiensa välissä vanhaa lyijykynää. Aika ajoin hän vaihtaa asentoa: nojaa tuolin selkään ja nostaa kädet niskansa taakse, nojaa eteenpäin ja laittaa kyynärpäät pöydälle.

Ja kun Tirola puhuu, hän elehtii käsillään.

Kokouskabinetin ilmastointi hurisee. Soimakallio hieroo otsaansa, Seppälä hymähtelee.

Tapaaminen on jo yliajalla, kun Tirola toistaa taas kerran MTK:n viestin: Suomen hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 perustui oletukseen siitä, että hiilinielut vahvistuvat. Sitten uusi tutkimus on osoittanut, että nielut ovatkin heikommät kuin aiemmin arvioitiin. On hankala ymmärtää, että sellaista laitettaisiin metsänomistajan maksettavaksi.

”Ei olla valmiita tunnustamaan sitä, että tavoitteessa voisi olla jotain pohtimista.” ●

LOTTA NÄRHI on *Long Playn* toimittaja.

Long Play julkaisee tutkivaa journalismia, pitkiä reportaaseja ja ilmiöjuttuja sekä esseitä.
www.longplay.fi